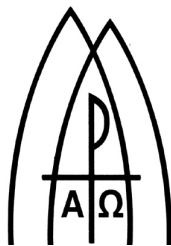

En appell för mission i Sverige

I BÖRJAN AV 2010 kom det sedvanliga tidningsartiklar om hur många medlemmar som lämnat Svenska kyrkan under föregående år (c:a 72 000) och att deltagandet i hennes gudstjänster återigen hade minskat. Det verkar som om Svenska kyrkan raskt blir alltmer marginell i Sverige. Är hon längre en folkkyrka? Måste hon inte snart göra något åt det fortgående raset av medlemmar? Detta är problem vi måste se i ögonen, inte för att bli nerslagna och tappa modet, utan för att frimodigt acceptera vår egen och *Svenska kyrkans kallelse till aktiv mission i Sverige*. Kyrklig Samlings teologiska råd vill här reflektera över kyrkans läge och ge en appell till förnyat arbete med en av varje församlings grundläggande uppgifter: mission.

Den svenska kyrkan och det svenska folket – en diagnos

År 1984 hade den Svenska kyrkan 7,68 miljoner medlemmar. Sedan dess har medlemsantalet gått ner med 1 miljon, och medlemmarna är nu 71,8 % av landets invånare. Svenska kyrkans medlemsantal har minskat snabbt, särskilt sedan hon år 2000 blev mera fri från staten. Det var då det blev ett tydligt alternativ på skattsedeln att betala eller inte betala några tusen kronor per år i medlemsavgift till Svenska kyrkan. Bara under de senaste tio åren har 565 000 vuxna svenskar tagit det aktiva steget att utträda ur kyrkan.

Men om Svenska kyrkan fortfarande har mer än 70 % av befolkningen som medlemmar, då är väl ändå Sverige ett »kristet land» och Svenska kyrkan fortfarande folkkyrka? Jo, i en mening är det så, men den meningen ligger på ytan av människors verklighet. Talar man om att tillhöra en

kyrka, att ha en kristen identitet, då måste någon grad av personligt engagemang finnas med. De som sällan tänker på Gud och inte tror på honom, inte ber till honom, inte deltar i trosgemenskapens gudstjänster, inte hör eller läser sakramentet i dess heliga skrifter och inte tar emot sakramenten – de är inte med i kyrkan i någon betydelsefull mening. Kanske döptes de en gång som barn, men har sedan blivit avkristnade. De behöver bli medvetna om och aktiva i sin gemenskap med Gud, människans skapare, frälsare och livgivare. De avkristnade är förstas (som alla människor) älskade av Gud, men befinner sig inte i någon medveten och vald gemenskap med honom.

I realiteten bestäms en människas tillhörighet till Kristi kyrka av att hon genom dopet infogats i Kristi kropp och med den bedjande kyrkan brukar Guds Ord och sakramenten i tro på sin Herre, Jesus Kristus. Detta är en inre realitet för den som praktiserar tron, men den är inte så inre och osynlig att man inte alls kan märka den eller mäta konturerna av den. Det enkelt mätbara uttrycket för att man valt en sådan livshållning och praktiserar den kristna tron är att man deltar i kyrkans söndagliga gudstjänst. Det gör 1 % av Sveriges befolkning i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan hade år 2008 sammanlagt 18,8 miljoner gudstjänstbesök; 5 191 000, eller 27,5 %, av dem var besök i söndagens huvudgudstjänst. Delas den siffran med årets 52 veckor blir summan att det varje söndag går i genomsnitt 100 000 människor i Svenska kyrkans söndagsgudstjänst. Det är 1,07 % av Sveriges 9,3 miljoner invånare. (Ungefär lika många människor går i de andra kyrkornas gudstjänster).

De snabbt minskande medlemssiffrorna motsvaras alltså av lika kraftiga minskningar i deltagandet i kyrkans gudstjänster under de senaste decennierna. Medlemmarna försvinner i rask takt, både medlemmarna i den ekonomiska institutionen kyrkan och medlemmarna i den bedjande kyrkan, de som praktiserar kristen tro.

Den sammanlagda slutsatsen av dessa observationer är att Svenska kyrkans rätt att kalla sig »folkkyrka» blir allt mindre; den är en marginaliserad och krympande företeelse i vårt samhälle. Andelen av befolkningen som inte är medlemmar kan numera räknas i miljoner, och de som inte gör något bruk av nådemedlen (bibel, bön och sakrament) och alltså i saklig mening är avkristnade får räknas i ännu fler miljoner. Den period i Sveriges historia då alla kunde förutsättas vara döpta kristna blev alltså åttahundra år (1150-1950). Missionsuppgiften i Sverige är nu större än den varit sedan 1100-talet. *Sverige är i dag åter ett missionsland.*

Kan vi göra något åt raset?

Hittills har reaktionerna på denna fortgående rasering av folkkyrkan varit få och märkligt obekymrade – som om där inte funnes något egentligt problem. Det påminner om en sovande som vagt känner att det börjar bli kallt därför att täcket håller på att glida av sängen, men inte vill lämna sömnen för att göra något åt det. Svenska kyrkan försöker drömma sig varm, medan medlemstäckets obehagligt glider av. Borde det inte ha tillsatts en haverikommission av kyrkomötet, hållits missionsseminarier i stift och kontrakt, och planerats för nya missionsinsatser i varje kyrkoråd? Men vi har i Svenska kyrkan på alla nivåer vant oss vid utvecklingen och tar den med sömnig ro, som om vårt lands avkristning vore något slags naturlag som bara måste gå sin gilla gång.

Men så är det inte. Kartan håller på att ritas om. På andra håll i världen ökar kyrkornas medlemsantal snabbare än befolkningen växer, som i Afrika söder om Sahara, liksom i världens folkrikaste länder, Kina och Indien. Orsaken till detta är inte att ett tunt lager av västerländsk kulturfernissa följer med globaliseringen, utan att kris-

ten tro där är empiriskt-karismatiskt verksam till befrielse för kropp och själ. Kyrkornas utveckling i USA under det sista halvsekle är ett stort motargument mot den numera även av religions-sociologer övergivna idén att ökat välbstånd, högre utbildning och vetenskapliga framsteg driver ut religionen ur samhället. Sekulariseringen är inte alls någon naturlag. I hela Västerlandet är »religionens återkomst» ett faktum som det skrivs förundrade artiklar och böcker om. Och det gäller även Sverige, där kulturliv och samhällsdebatt öppnat för frimodig kristen närvaro – och motugg till den!

Uppsvinget för religion och andlighet kan ges olika förklaringar, men Svenska kyrkan bör möta det med frimodig iver, för innerst inne är detta en länge nertryckt men nu vaknande hunger efter Gud själv. Och där har vi kristna något att ge – inte vår egen präktighet eller heltäckande världsförklaring, utan en tusenårig erfarenhet av Guds befriande verklighet. Det är ju inte vi som har Gud, det är han som har oss och har fått oss att tro på honom. Och det är han som använder de troendes gemenskap för att dra alla till sig. Den processen kallas mission, Guds och kyrkans mission. Nu är det dags för vår Svenska kyrka att vakna upp och svara ja när Gud kallar oss till mission i vårt eget land!

Mission är den treenige Gudens verk för att ge liv åt en älskad mänsklighet

Vad är mission? Själva ordet betyder »sändning». Vi tänker kanske först på missionsbefallningen i Matteusevangeliets slutord: »Gå ut i hela världen och gör alla folk till mina lärjungar!» Men att Jesus sänder ut sina lågutbildade fiskare i världen för att med dop och undervisning om Jesus »lärjungagöra» alla människor i Andens kraft är bara fortsättningen på att Gud sände sin Son till världen för att frälsa den. Jesus från Nasaret är Guds stora, egentliga sändning till världen. Och den är i sin tur fortsättningen på att Skaparen sände detta universum in i existens. Han sa och det blev till. Allting som finns är skapat genom det gudomliga Ordet, som blev människa i Jesus.

Missionen är alltså den Treeniges verk. Det är

Fadern som skapar och uppehåller allt, och som också helar sin skapelse, särskilt sin av ondskan sårade mänsklighet. Kristi försonande död och uppståndelse gäller alla människor. Anden kallar människor till tro genom att peka på Jesus. Missionen är Guds mission, och vi är kallade in i den.

Vad är Guds mission i Sverige?

Hur ser Guds mission ut just i vårt land? Om den enbart bestod i att skapa ett rättvist, fredligt och ekologiskt hållbart samhälle, med både frihet från hunger och frihet till demokratisk delaktighet, då vore Gud ganska färdig i det välmående Sverige. Gud skulle då inte ha något ärende till svenskarna, eftersom de flesta redan har i stort sett allt man kan önska sig på jorden – åtminstone jämfört med miljarder fattiga.

Men Gud har ett ärende till varenda människa på jorden, rik eller fattig, och det ärendet är att ge dem liv, alltså mer än det fysiska liv som bryts ner och tar slut efter 70-80 år. Under ytan på människors mer eller mindre lyckade liv finns den djupa sjukan kvar: ensamheten, skörheten i relationer och uppnådd livskvalitet, sjukdom och smärta, outrotlig själviskhet och ständigt påfylld skuld hos en själv, tillsammans med en oplanerad men mäktigt ondska i allt mänskligt samhällsbyggande. Till sist slutar denna sjuka tillvaro med dödens meningslöshet. Brödfrågan må vara löst i Sverige, där ingen svälter, men livsnöden kvarstår, den nöd som ligger i att det ondas makt är så stark i varje människoliv att den till slut segrar, inte bara i tid utan i evighet – om vi inte tar emot Guds räddning.

Vi är tänkta och skapade för mer än att rätt och slätt leva ett tag och sedan förintat, nämligen för att bli goda, ja, heliga människor, en mänsklighet som liknar sin helige Skapare och Herre och växer till i hans eviga liv – också tvärsigenom den fysiska döden. Den Allsmäktiges frälsande avsikt förverkligas genom att vi förenar våra liv med Jesu Kristi liv och följer med honom genom död och uppståndelse till Livet.

Kyrkan är de människor i vars liv detta håller

på att hända och som med rätta kallas för Kristi Kropp. Guds mission hör till kyrkans innersta väsen som Kristi kropp och fortsätter ut genom varje lem i den Kroppen, den är inget hon kan välja att göra eller låta bli. Hon är av sig själv, med nödvändighet, en »missionsformad kyrka», en läkt gemenskap som lever för att sprida Kristi läkedom till en på djupet dödsmärkt mänsklighet. Ingen församling eller kyrka kan leja ut sin missionerande roll mer än hon kan leja ut sitt gudstjänstfirande och sina sakrament. Så är det också för den Svenska kyrkan, och därför är det vår uppgift som kyrka, församlingar och individer att bli aktivt delaktiga i Guds mission, inte minst i vårt eget land.

Hur gör vi?

Det som följer här är inte avsett som något hel-täckande svar på den frågan, utan som en liten början till att tänka missionellt om kyrkan, från det vi redan gör i församlingarna.

Vi börjar med en ny, realistisk självbild: vi, Svenska kyrkan, är en marginaliserad f.d. folkkyrka, som nu måste planera och arbeta aktivt med sin mission till hela folket. Kristi kärlek till alla människor i vårt land gör att vi inte kan nöja oss med det läget och sova vidare med den bekväma tanken att mission är allt det vi redan gör i vår »verksamhet».

Man måste utgå från sanningen att missionen är *församlingsmission*, den görs av hela församlingen. »Församling» är varken ett territoriellt begrepp, en lista på betalande medlemmar, eller en producentgrupp av församlingsarbetare som försöker intressera en stor, passiv konsumentgrupp för sina produkter. Nej, församling är en gemenskap av människor som förenat sina liv med Jesu Kristi liv, och som lever sin tro tillsammans i bön, gudstjänst och aktiv efterföljelse av Jesus. När denna Kristusgemenskap är levande, kan den dra andra människor till sig som en magnet.

Det som är magnetiskt är tron – tro föder tro, och därför kan ingen kristen göra något större för Guds mission i världen än att leva fullt i sin tro. Då lever man med andra i samma Kropp, av nådens medel. Följaktligen finns inget verkligt

missionsarbete utan att de troende tillsammans sträcker sig efter mer av liv från Gud, fördjupar sin bön och övar sin tro i handling. Det är missionens glödande centrum som på osynliga vägar tänder andras hjärtan för Jesus.

Alltså måste vi arbeta för att göra den befintliga församlingkärnan andligt levande, och bedjande aktiv genom förnyad gudstjänst, så att den fungerar som ett centrum att dras in i. Präster måste se uppgiften att bära fram Guds ord som den viktigaste i sitt liv och lägga hårt arbete på att lära sig predika sant, djupt och själavårdande. Mässan firad med inlevelse och stor delaktighet är kärnan i församlingens mission – det visar erfarenheten i många svenskkyrkliga församlingar. Den förnyade gudstjänsten är förnyande och utmanar församlingen till att be och tala med Gud, och att ta upp kampen mot sin egen kristna självgodhet. Det leder till mer behov av själavård.

Kristna behöver också finna former som ligger mellan ens eget individuella liv och hela församlingens gudstjänster, alltså smågrupper eller celler som träffas för gemensam bön, bibelstudium, vuxna samtal om tro och sådant man vill och behöver göra tillsammans som kristna. Får sådana grupper tid att utvecklas, växer där fram sammanhållning, vänskap och handlingsberedskap av många slag – inte minst i diakoni, konkret medmänsklig tjänst (både lokal och internationell).

Församlingen erbjuder aktiv »ta-sig-in»-hjälp i form av Alpha-kurser eller vuxenkatekumenat, alltså kurser som riktar sig just till sådana som blivit nyfikna på tron och vill veta och erfara mer av levande Gud. Sådana nybörjarkurser i kristendom kan behöva följas upp av olika slag av »gå-djupare-in»-undervisning i kristen tro för vuxna människor.

Församlingens präster och diakoner utbildar sig i själavård och öppnar för enskilda samtal med människor. Bikten med personlig syndabekännelse och tillsägande av syndernas förlåtelse är prästernas sak, medan samtal och andlig vägledning kan utövas av varje kristen alltefter sakkunskap och fallenhet. Själavård och andligt helande har stor förlösande effekt i en församling och bör vara mycket tillgänglig.

Till Svenska kyrkans »folk»kyrkliga karaktär hör hennes breda och långvariga kontakter med en stor del av befolkningen i sin bygd, särskilt i de situationer där man söker nådens medel: dopfamiljer, ungdomar i konfirmationsläsningen, unga par som vill vigas och familjer där någon har dött. Alla sådana förrättningar förbereds av samtal och hembesök, och utgör viktiga kontaktpunkter för att göra Jesus känd och trodd. I sådana samtal blir det ofta tydligt att folkreligionen både är en anknytningspunkt för och en konkurrent till den kristna tron. Det är då viktigt att de utnyttjas som missionsmöjlighet och inte behandlas oambitiöst som bara litet information om hur det går till och var man går och står. Den kristet färgade folkreligion som är majoritetsreligion i vår folkkyrka måste få möta det frimodiga vittnesbördet om en levande Herre Kristus som en kärleksfull utmaning.

Församlings»verksamhet» i mer konventionell mening – barnverksamhet, ungdomsarbete, arbetsgrupper, pensionärsträffar – kan spela en roll i evangelisationens tjänst. Men prioriteten bör flytta från olika former av sysselsättning och samhällsservice, och läggas på kyrkans arbete med vuxna och särskilt arbetet med att lära just dem att be och fördjupa i sin tro. Centrum i allt vad en församling gör för att delta i Guds mission, det som allt leder in mot och växer ut från, måste vara den söndagliga högmässan med sin koncentration av nådens medel i aktion.

*Stockholm, den 21 mars 2010
Kyrklig Samlings teologiska råd*

Kyrklig Samling är som idérörelse inom Svenska kyrkan intresserad av reaktioner och funderingar på innehållet i detta dokument, så att ett idégivande samtal växer fram.

Dela gärna med dig av dina tankar till oss! Skriv till Teologiska rådets ordförande, prosten, teol.dr. Kjell Petersson (Krikongränd 2, 165 60 Hässelby, eller: kjellpeterssonssc@gmail.com).

Kopiera och sprid gärna detta dokument!